

Preek over Handelingen 2:1-24

Gehouden op 1^e Pinksterdag, 23 mei 2021, in de Maranathakerk te Den Haag

Gemeente van Christus,

Er is waarschijnlijk geen ander kerkelijk feest waarvoor meer Bijbelse beelden en symbolen bestaan dan Pinksteren. Uiteraard, dat ligt aan de ongrijpbare natuur van de Heilige Geest, waarvoor de Bijbel allerlei verschillende, allemaal de natuur ontnomen, beelden gebruikt: onder anderen de meest bekenden wind, adem, duif en vuur. Twee daarvan stammen direct uit het verhaal dat wij net hoorden, deze geboorteakte van onze inmiddels bijna 2000 jaar oude kerk, de wind en het vuur: “Plotseling klonk er uit de hemel een geluid als van een hevige windvlaag, dat het huis waar ze zich bevonden geheel vulde. Er verschenen aan hen een soort vlammen, die zich als vuurtongen verspreidden en zich op ieder van hen neerzetten”. Die twee oorsprongsbeelden, wind en vuur, beschrijven dus het meest accuraat wat er toen gebeurde, zij treffen de kern van wat de Heilige Geest is en doet:

Laten we bij de “hevige windvlaag” beginnen: Iedereen die ooit een echte rukwind heeft meegemaakt, weet, hoe gewelddadig, hoe gevaarlijk dat weerfenomeen potentieel kan zijn. Maar ook een ‘gewone’ windvlaag doet, nauwkeurig bekeken, twee dingen: hij verplaatst in behoorlijk tempo de lucht die op een plek tot nu toe was geweest en voert tegelijk nieuwe lucht aan. Een volledige vervanging van wat ons omgeeft, in maar luttele seconden tijd.

Dan het vuur, dat net zo gewelddadig en gevaarlijk is en voor een nog ingrijpendere verandering zorgt, we hebben de beelden van de grote brand in de Wouwermanstraat afgelopen donderdag nog vers in ons geheugen: Tot op moleculair niveau verandert vuur alles wat het aanraakt, onterughaalbaar doet het wat tot nu toe is geweest verdwijnen en laat daarvoor iets anders terug, nadat het is uitgebrand.

Het werk van de Heilige Geest is dus een volledige transformatie, de meest grondige verandering die iets of iemand kan ondergaan. En dat moest toen ook, niets minder zou op dat prille moment van de geschiedenis van ons christelijk geloof volstaan: De tijd van Jezus’ onmiddellijk handelen hier op aarde was definitief voorbij, er was een volledig nieuw begin nodig, iets nieuws moest voor Jezus’ aanwezigheid in de plaats komen, iets dat zijn werk uit kon dragen en voort kon zetten. Pinksteren was dit nieuw begin, de Heilige Geest vervangt, als je zo wilt, Jezus en daardoor werd dat “iets”, de kerk, geboren. Iedere moeder weet wel, hoe gewelddadig en bij vlagen zelfs gevaarlijk een geboorte wel niet kan zijn. En elke ouder weet uit eigen ervaring, wat voor een enorm grondige, onomkeerbare transformatie een geboorte teweeg brengt.

En daarmee is Pinksteren precies het feest, dat de wereld én de kerk vandaag de dag nodig hebben, daarom is de Heilige Geest exact hetgeen waaraan het ons nu ontbreekt!

Tenslotte zitten ook wij hier in de Maranathakerk vandaag, na heel lang bij een scherm of een speaker thuis eindelijk weer voor een deel, tenminste, samen in de banken, komen overal in Europa de vaccinatiecampagnes eindelijk goed op gang en dalen ook bijna overal alle beslissende cijfers waarmee wij een meetbaar grip op deze pandemie proberen te krijgen. Je kunt, lijkt mij, stellen dat wij inmiddels zo langzaam in de fase beland zijn waarin wij de balans kunnen opmaken en voorzichtig weer de toekomst in kunnen kijken met de vraag, hoe de nieuwe wereld ná Corona er eigenlijk eruit zal zien. Terug naar de oude wereld, naar het oude “normaal”, dat lijkt mij toereikend duidelijk, moeten wij niet willen, tenslotte heeft ons dat oude “normaal” Corona gebracht. Een nieuw begin, een nieuwe wereld, vooral een nieuw wereldbeeld, een nieuwe manier om met de natuur om te gaan, een nieuwe manier om onze natuurlijke leefomgeving te zien, lijken onontbeerlijk. Tenslotte ligt de oorzaak van de corona-crisis, net als de oorzaak voor de alsmaar voortdenderende klimaatramp, in de manier hoe wij met onze planeet omgaan en is door Corona voor iedereen duidelijk zichtbaar dat wat wij deze planeet aandoen, uiteindelijk op onszelf terugslaat.

Voor zo’n grondige, structurele vernieuwing moet het overal Pinksteren worden en heeft de wereld de Heilige Geest nodig. Alleen zo’n krachtige windvlaag kan ons mensen namelijk van onze materialistische overtuiging verlossen dat onze natuur een kolonialiseerbare ruimte of een leegplunderbare voorraadkamer van goederen en diensten is. Uitsluitend zo’n verterend vuur kan ons mensen van de troon stoten waarvandaan wij de schepping als aan onze wil ondergeschikt en als exploiteerbaar verdienmodel bezien. Alleen de Heilige Geest kan ons van onze “meer-verslaving” helpen afkicken, die ons genadeloos naar steeds meer consumptie en de economie naar steeds meer groei pusht.

En het is ook uitsluitend deze heilige windvlaag, die ons een nieuw wereldbeeld kan aandragen, een wereldbeeld, waarin natuur aan zich al een onbetaalbare waarde heeft en niet pas als de bomen gekapt, de vissen gevangen en het land voor de landbouw bewerkbaar is gemaakt. Een wereldbeeld, waarin de schepping op gelijke ooghoogte met ons mensen komt te staan en een partner wordt. Precies zoals het scheppingsverhaal van ons sinds oudsher vraagt. Het is namelijk echt, letterlijk doodzonde dat de opdracht aan de net geschapen mens in Genesis 1 in het Westen altijd werd vertaald met “breng de aarde onder je gezag”, terwijl het Hebreeuwse werkwoord daarachter in heel het overige Oude Testament voor de taak van een herder ten opzichte van zijn schapen wordt gebruikt. Alleen het transformerend vuur van de Heilige Geest kan ons mensen ertoe verleiden om tegen de natuur liefdevol en zorgzaam aan te kijken, net als een herder tegen zijn kudde. Dat zo spoedig mogelijk te leren, zou betekenen, dat wij de voor de langere termijn juiste lessen van Corona hebben geleerd. Lessen die essentieel ook voor de beteugeling van de klimaatramp zijn.

Maar ook dichterbij huis is de Heilige Geest, deze windvlaag, dit vuur, dringend nodig, vooral in de kerk moet zij haar werk doen! Hoe zou haar werk hier, in de Maranathakerk eruit kunnen zien? Wat dat betreft loont het om onze lezing uit Handelingen nog eens te bekijken met de vraag op de achtergrond wat deze geboorteakte van de kerk erover zegt wat de kerk nou eigenlijk is, hoe zij oorspronkelijk bedoeld was?

Daarbij valt met ogen van nu bekeken vooral op waarover dit oorsprongsdocument allemaal *niet* spreekt, wat de kerk dus allemaal *niet* is. Wij lezen geen woord over kerkordes en –raden, geen woord over financiële jaarplannen, commissies en orgelrestauraties. Er staat ook niets over eigen agenda's van bestuurders, over afspraken die niet worden nagekomen, zelfs niets over misverstanden, achterkamertjes of wantrouwen tegenover je geloofsgenoten. En wonder boven wonder staan ook helemaal geen gebouwen centraal in deze geboorteakte van de kerk. Nee, de kerk draait niet om kerkgebouwen, maar om begeesterde, geënthousiasmeerde mensen, waartussen alle grenzen, alle misverstanden en al het wantrouwen op het moment komen te vervallen dat zij door de Geest, deze hevige windvlaag, dit verterend vuur, in de navolging van Jezus worden geroepen. Sterker nog: de muren van het huis, waarin de leerlingen zich eerst bevonden, werden door de komst van de Heilige Geest, net als alle andere grenzen die mensen van elkaar kunnen scheiden, compleet weggevaagd: In het vervolg speelt dit gebouw geen enkele rol meer, wordt het niet eens meer genoemd en is het er ook simpelweg niet meer, want allen die van elders toestromen, kunnen alle volgelingen die net nog binnen waren ineens zien en verstaan en met ze praten.

Het wezen van de kerk wordt dus niet door kerkgebouwen gevormd, maar door mensen, door hoe zij samen, door veranderende tijden heen, een gemeenschap vormen en hoe zij met elkaar in deze gemeenschap omgaan: hoe zeer zij elkaar vertrouwen en van elkaar houden, wat zij samen met en voor elkaar doen, wat zij voor elkaar opofferen, wat zij elkaar te gunnen bereid zijn en hoe zij elkaar helpen. Voor welke kwetsbaren zij samen opkomen en welke manieren zij samen vinden om elkaar en anderen in hart en ziel te laten groeien.

Zó was de kerk bedoeld aan het begin, dát was het wat de Heilige Geest, deze windvlaag, dit verterende vuur, wilde gaan stichten. Al het krampachtige vasthouden aan het verleden, aan hoe mooi het toch ooit was, al het wantrouwen, alle eigen agenda's en de eigen dikke ikken wilde zij wegwaaien en verbranden. En dat vervangen door met vertrouwen en liefde gevulde harten, die zichzelf, de eigen smaak en de eigen voorkeuren allemaal niet meer zo belangrijk nemen, maar vooral nieuwsgierig van medegelovigen willen leren. Met harten die ootmoedig anderen voorop laten gaan, zeker als deze kwetsbaar of behoevend zijn en buitengesloten of gekleineerd worden. Harten, die zich, wanneer dat in tijden vol veranderingen nodig is, ook door deze Geest vol vertrouwen op sleeptouw laten nemen naar andere, nieuwe kerkelijke mores en omstandigheden en die juist niet angstvol alle hakken in het zand zetten wanneer noodzakelijke aanpassingen vereist zijn.

Het was mij een eer en vaak ook een grote vreugde om acht jaar lang ook in deze Maranathakerk mijn steentje aan de verwezenlijking van deze droom van kerk-zijn bij te mogen dragen. Dankbaar blik ik op veel ontmoetingen, gesprekken, activiteiten en projecten terug, waar dat ten deels of ten volle is gelukt, waarbij ik de Werkgroep Anders Vieren graag expliciet wil noemen. En alle gebieden waar deze droom in de afgelopen acht jaar helaas geen werkelijkheid is geworden of zelfs jammer genoeg verder daarvan verwijderd is geraakt, die leg ik vol vertrouwen in de handen van de Heilige Geest, deze hevige windvlaag, dit alles verterend vuur.

Amen.